

Επίσκοπος Μελιτηνής Μάξιμος: Ο Ωκεανός της Χάριτος

/ [Γνώμες](#)

Ο Ωκεανός της Χάριτος

Μάξιμος Παφίλης, Επίσκοπος Μελιτηνής

Ομιλία στην ευαγγελική περικοπή Λουκά στ' 31-36.

Ποιος από εμάς δεν αναζητά το ίσο αντί του ίσου, ή ποιος δεν μετρά τη φιλία με τον κανόνα της ανταπόδοσης; Μέσα στον λαβύρινθο της καρδιάς, όπου οι σκιώδεις οδοί των σκέψεων συμπλέκονται, καθένας από εμάς φέρει μια αφανή ζυγαριά, ζυγίζοντας τις πράξεις των άλλων σε σχέση με τις δικές του ευεργεσίες. Σαν έμποροι της ζωής, όχι αγαπώντας αλλά συναλλασσόμενοι, επιζητούμε το

χρέος της ανταπόδοσης, ώστε ο λογαριασμός της ζωής να μην εμφανίζει κανένα έλλειμμα. Η αγάπη μας, συχνά, δεν είναι τίποτε άλλο παρά ένα δάνειο με τόκο την προσδοκία, μια σιωπηλή συμφωνία ψυχών, για να μην αδικηθούμε από την αχαριστία. Είναι άραγε αυτό ζωή ή μάλλον σκιά ζωής, που περιστρέφεται σε έναν κύκλο, όπου το εγώ βλέπει και αγαπά το ίδιο του το είδωλο στο πρόσωπο του άλλου; Διότι το να ανταποδίδουμε την αγάπη σε όσους μας αγαπούν δεν είναι κάτι σπουδαίο αλλά κάτι κενό και απέραντο, η αντανάκλαση του κατόπτρου στο κάτοπτρο, που δεν γεννά τίποτα νέο, παρά μόνο ανακυκλώνει διαρκώς το παλιό.

Και έρχεται ο λόγος του Κυρίου, σαν δίστομο μαχαίρι που τέμνει την ψυχή, διαχωρίζοντας το ανθρώπινο από το θείο, το κοσμικό από το επουράνιο. «καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποῖα ὑμῖν χάρις ἐστί;» (Λουκ. 6,32). Το ερώτημα αυτό δεν ζητά απάντηση, αλλά βαθιά σιωπή, μέσα στην οποία η ψυχή στέκεται γυμνή ενώπιον της ίδιας της πτωχείας. Διότι η χάρη δεν είναι αντάλλαγμα, ούτε μισθός για δίκαιο έργο, αλλά το παράλογο δώρο, αυτό που βρίσκεται εκτός κάθε λογικής και ανάγκης. Η αγάπη των αμαρτωλών, η ανταποδοτική, είναι η φυσική ροή των υδάτων, που γεμίζουν πάντα τα κοίλα και ποτέ δεν κινούνται προς τα πάνω. Η εντολή του Χριστού, όμως, καλεί την ψυχή σε μια αντίρροπη κίνηση, στην άρση του σταυρού της ανιδιοτέλειας, όπου ο μισθός δεν βρίσκεται στο να λαμβάνεις αλλά στο να δίνεις.

«Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν». Κατανοούμε άραγε το βάρος αυτών των λόγων; Ή μήπως τα αυτιά μας, βαριά από τον θόρυβο των παθών του κόσμου, δεν μπορούν πλέον να ακούσουν αυτή τη λεπτή αύρα; Να αγαπάς τον εχθρό. Όχι απλώς να τον ανέχεσαι, ούτε μόνο να τον συγχωρείς, αλλά να τον αγαπάς. Τι είναι αυτή η φωτιά που δεν καίει αλλά φωτίζει, η πληγή που δεν θανατώνει αλλά ζωοποιεί; Ίσως δεν είναι κάποιο πάθος της καρδιάς, αλλά μια στάση της θέλησης, μια βαθιά και σκοτεινή επιλογή, όπου ο άνθρωπος, αρνούμενος τον ίδιο του τον εαυτό, γίνεται δοχείο της ενέργειας του Θεού. «Δανείζειν μηδὲν ἀπελπίζοντα». Το δάνειο αυτό δεν είναι χρυσού ή αργύρου, αλλά της ίδιας της ψυχής, της ελπίδας, του χρόνου. Δίνεις σε κάποιον όχι γιατί είναι άξιος, αλλά γιατί εσύ κλήθηκες να δίνεις, να μιμείσαι τον Πατέρα, «ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστὶν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς» (Λουκ. 6,35). Διότι Εκείνος ανατέλλει τον ήλιο του σε δίκαιους και άδικους, και βρέχει την ευεργεσία του σε όσους τον υμνούν και σε όσους τον βλασφημούν.

Και πώς μπορεί κανείς να μιμηθεί τον Θεό; Με τη νηστεία; Με την ακτημοσύνη; Ή με την αδιάλειπτη προσευχή; Λέει κάπου ο Άγιος Ευστάθιος Θεσσαλονίκης ότι ο Κύριος «Οὐκ εἶπε· Νηστεύσατε, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος νηστεύει. Οὐδὲ εἶπε· Γίνεσθε ἀκτῆμονες, ὡς ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ἀκτῆμων ἐστίν. Ἀλλὰ τί λέγει; Γίνεσθε οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστίν»

[1] Διότι ιδιαιτέρως αυτή η αρετή, ο οίκτος, το ανεξέταστο έλεος, χαρακτηρίζει τον Θεό. Σε αυτό βρίσκεται το μέτρο της θέωσης, όχι στη γνώση των μυστηρίων, αλλά στην κοινωνία του πάθους του Θεού για τον κόσμο. Τέτοια είναι η θεία μίμηση, για την οποία και ο Άγιος Ιωάννης της Κλίμακος διαβεβαιώνει ότι η «ἀγάπη, κατὰ μὲν ποιότητα, ὁμοίωσις Θεοῦ, καθ’ ὅσον ἀνθρώποις ἐφικτόν».[2] Αυτή η αγάπη, που δεν ζητά τα δικά της, γίνεται ο τόπος όπου ο άνθρωπος συναντά τον Θεό, όχι ως δικαστή, αλλά ως πατέρα. Με την άσκηση του ελέους, ο άνθρωπος ανακαλύπτει ότι ο ουρανός δεν είναι ένας μακρινός τόπος, αλλά μια κατάσταση της ψυχής, η οποία έμαθε να βλέπει σε κάθε πρόσωπο, και μάλιστα σε αυτό του εχθρού, την εικόνα του Χριστού.

Έτσι γίνεστε υιοί του Υψίστου. Αυτή η υιοθεσία δεν προέρχεται από γένος ούτε από θέλημα σαρκός, αλλά από την ελεύθερη επιλογή της καρδιάς να αγαπά χωρίς όρους. Τότε ο μισθός είναι πολύς. Όχι η ανταπόδοση, όχι η τιμή, όχι η δόξα από τους ανθρώπους. Ο μισθός είναι η ίδια η μετοχή στη ζωή του Θεού, το να μπορείς να αγαπάς όπως Εκείνος αγαπά, το να γίνεσαι ελεήμων όπως Εκείνος είναι ελεήμων. Ο μισθός είναι η ειρήνη, όχι η ειρήνη του κόσμου, που προέρχεται από την απουσία πολέμου, αλλά «εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν» (Ιωάν. 14,27), την ειρήνη του Υιού που κρέμεται στο ξύλο, αγαπώντας αυτούς που τον σταυρώνουν. Στο βάθος της αβύσσου αυτής της θείας εντολής, ο άνθρωπος βρίσκει την πηγή της ίδιας του της ελευθερίας. Διότι ελευθερώνεται από τα δεσμά του εαυτού του, από την τυραννία της ανταπόδοσης. Δεν είναι πλέον δούλος κάτω από τον ζυγό του φόβου, αλλά υιός στο σπίτι του Πατέρα, κοινωνός εκείνης της φύσης που είναι αγάπη. Και αυτή η αγάπη δεν είναι λιμάνι στο οποίο φτάνουμε, αλλά ωκεανός στον οποίο βυθιζόμαστε διαρκώς, βρίσκοντας στο άπειρό της το μόνο τέλος, που είναι αρχή ατελείτητη.

[1] [Εὐστάθιος Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης](#), Ἄπαντα, ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*, ἐπιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 136 (Paris: J.-P. Migne, 1865), 856.

[2] [Ἰωάννης τῆς Κλίμακος](#), *Κλίμαξ Θείας Ἀνόδου*, ἐν *Patrologiae Cursus Completus: Series Graeca*, ἐπιμ. Jacques-Paul Migne, τ. 88 (Paris: J.-P. Migne, 1860), 1784.